

Apžvalga

Nr. 25

1946 m. liepos 25 d.

II metai

Palestinos ivykiai jaudina pasauli

Londonas. Reuteris skelbia Palestinos policijos komunikatą apie naujus žydų teroristų atentatus Jeruzalėje.

Vakar prie „Karaliaus Dovydo“ viešbučio sprogo nedidelė bomba. Policijai ir kariuomenės šarvuotiems apsupus viešbutį, po 15 minučių sprogo dvi pragaro mašinos, kurios visiškai nugriovė vieną penkių aukštų viešbučio šoną. Žuvo apie 50 įvairių tautybių asmenų, tiek valdininkų, tiek interesantų. Tarp žuvusių yra vyr. Palestinos paštų viršininkas Cannedy, o vyr. kariuom. vadas stebuklingai išsigelbėjo.

Siame viešbutyje britų vyriausioji kariuomenės būstinė. Pragaro mašinas padėjo penki žydų teroristai, kurie su pistoletais rankose įsibrovė į viešbučio rūsi.

Kaip tik tuo pačiu laiku Londone susirinko britų ministrų kabinetas apsvarstyti situacijos Palestinoj.

Londonas. Jeruzalės policija paskelbė, kad iki šio ryto žydų teroristų susprogdintos britų vyr. būstinės griuvėsiuose yra dar palaidota 70 asmenų, 6 žuvusių yra jau surasti, o sužeistųjų skaičius pasiekė 46.

Policijos komunikate yra paminėtos slaptosios žydų teroristų radijo stoties „Izraelio Balsas“ tvirtinimas, kad, būk, pragaro mašinas padėjo teroristai apie tai įspėję britų kariuomenės vyr. būstinę 20 minučių prieš eksploziją.

J. A. V. KARIUOMENĖ I PALESTINA

New Yorkas. Itakingiausias JAV dienraštis The New York Times, ryšy su žydų teroristų atentatu Jeruzalėje, pareiškia, kad JAV turėtų pasiimti dalį atsakingumo Palestinoj ir tučiuojan ten pasiūsti savo kariuomenės dalinius. Toliau laikraštis pareiškia, kad žydai tokiais prievartos veiksmais gali lengvai nustatyti prieš save pasaulio opiniją.

Londonas. Prez. Trumano vakar irgi pasmerkė atentatą ir pridūrė, kad tokie žygiai Palestinos bylos sprendimą gali tik nutęsti.

SULAIKYTA 700 ŽYDŲ

Jeruzalė. Reuteris praneša, kad policija sulaukė 700 žydų, gyvenusių aplink susprogdintą viešbutį. Kaltininkų ieškojimas ir tardymas vyksta toliau.

Visa žydų spauda šiandien pasmerkė šį teroristų atentatą.

Londonas. Visa britų spauda yra pasipiktinusi atentatu Jeruzalėje ir jį griežčiausiai smerkia. Darbiečių organas Daily Herald pareiškia, kad žydai šitokiais veiksmais tikrai kenkia savo reikalui ir verčia britų vyriausybę naujos žydų emigracijos į Palestiną galimumus svarstyti visu atsargumu.

BRITU VYRIAUSYBEI BAIGĖSI KANTRYBĖ

Londonas. Vakar britų vyriausybė paskelbė Baltąją Knygą, kurioje patiekti viešumai visi dokumentai ryšy su Palestinos problema ir britų

vyriausybės konstatavimai ir išvados tuo klausimu.

Baltojoje Knygoje yra konstatuojama:

1) Palestinos žydų teroristų organizacijos Haga Na ir Pol Mach yra Žydų Agentūros kontroliuojamos.

2) Teroristų organizacijos Irgun Zvei Legumi ir Zvaigždės Grupė glaudžiai bendradarbiavo su teroristų organizacija Haga Na.

3) Slapta žydų radijo stotis visada parėmė šias teroristines organizacijas.

Britų vyriausybei baigėsi kantrybė, sakoma toliau Baltojoje Knygoje, po to, kai teroristiniai aktai Palestinoj tapo kasdieninis reiškinys ir kai teroristai aktyviai buvo pagrobę britų karininkus. Britų vyriausybė yra pasiruošusi pavartoti visas jos žinioj esamas priemones išsaugoti Palestinoj viešą rimtį ir apginti tenykdčius britų interesus.

Atominei bombai sproguos

New Yorkas. Šianakt, 23.35 val Centr. Europos laiku, Bikini salų atole, sprogo penktasis atominė bomba, bet ši kartą po vandeniu.

Iš lėktuvu stebėjusieji bombos sprogdimą, pareiškia, kad įvykus eksplozijai pirmiausiai pasirodė apakinantį šviesa. Po to ūmai nepaprastu greičiu pakilo į orą baltos milžiniškos vandens masės, kurios skrido į viršų tokiu greičiu, kad atrodė niekada nesusilaikys ir pasiekė 1700 metrų aukštį. Po to jos pavirto į garus ir jie šovė į viršų dar 1300 metrų. Visa eksplozijos vieta atrodė kaip milžiniškas verdantis katilas. Už kelių kilom. nuo eksplozijos vietos esančias Bikini salas pasiekė tikrai 2–3 metrų vandens banga, kuri užliejo tikrai siaurą pajūrio juosą. Sprogimo nebuvo sukeltas joks žemės sudrebėjimas ir toliau esantieji laivai jo nepajuto.

Ekspperimentui vadovavęs admiralas Blandy pareiškė, kad buvo paskandintas 26.000 tonų drednautas Arkansas ir du didžiuliai karo laivai par-

versti ant šono. Radiu valdomi laivai jau plaukioja eksplozijos vietoje ir jie jau atgabeno tyrimams vandens iš eksplozijos centro.

Negirdėtas apiplėsimas

Vašingtonas. Prez. Trumano specialus įgaliojimas reparacijų reikalams šiomis dienomis lankėsi Vokietijoje ir Austrijoje ir vakar sugrįžęs namo pareiškė, kad JAV peržiūrės turto išvežimą iš amerikiečių zonos Vokietijoje sov. Rusijai reparacijų s-ton, sąryšy su faktu, kad Sov. Rusija išplėšė iš Mandžurijos turto 200.000 mil. dol. sumai. Tai turi būti nors dalinai išlyginta. Šitoks Mandžurijos apiplėsimas yra negirdėtai didelis ir vienos kartos buvy negali būti išlygintas.

Londonas. Šiandien britų ministrų kabinetas svarstys amerikiečių planą, pagal kurį turėtų būti ekonominiai sujungtos dvi ar daugiau okupacinės Vokietijos zonos.

Daugiau atominiu ...

Bikini salų atole vėl suburtą 80 įvairių, karo ir transportinių laivų naujiems eksperimentams su atominė bomba, kuri ši kartą sprogs po vandeniu paslaptį laikomame gylyje.

Atominės bombos gaminime ir pirmųjų bandomuose dalyvavę mokslininkai turėjo prisipažinti, kad jie nežino kokios gali būti to sprogimo pasekmės. Vieni spėlioja, kad atominė bomba nepaprastu greičiu išmuš į 2000 metrų aukštį 2 kvadratinį kilometrų vandens masę. Ji vandens pavidale skris į aukštį 700 metrų per sekundę greičiu, o paskiau pavirs į garus. Sprogimo sukelta banga sieks 90 kilometrų spinduliu. Antri mokslininkai mano, kad bombos veikimas bus žymiai mažesnis.

Tarp bandomų vieton suvežtų karo laivų yra šeši povandeniniai laivai, kurie bus nuleisti po vandeniu įvairiame gylyje ir įvairiame atstume. Tuose laivuose taip pat yra įvairių gyvulių, nes norima išitikinti ar bombos eksplozijos sukelti gamos spinduliai į juos paveiks ir kokių būdu.

Vakaryktę JAV spauda plačiai svarsto šio eksperimento temą. Taip The New York Times rašo, kad šiandien žmonija turi tokį baisų ginklą, kuriuo gali ir pati nusižudyti. Laikraštis ragina toliau intensyviai dirbti atominės energijos tyrinėjimo darbą, nes kitaip Amerika už šį išradimą gali labai brangiai užmokėti.

Žymus JAV karys, kariauvis visuose frontuose, Mayer, The New York Times rašo, kad atominės energijos kontrolinė komisijoj niekas neprivalo turėti veto teisės. Sovietų S-gos primygtinas tokios teisės reikalavimas amerikiečiuose sukėlė pasipiktinimą ir nusivylimą jausmus. Mayer rašo, kad reikia pilnu tempu gaminti atominės bombas ir jas krauti į sandėlius. Sovietai, girdi, nori visiškai garantuoti save nuo eventualesnų puolimo atominė bomba, nes jie, matyt, tikisi, kad toks puolimas prieš juos gali įvykti.

Gromyko nesutinka

New Yorkas. Atominės Energijos Kontrolės Komisijos vakarykščiame posėdyje sovietų atstovas A. Gromyko nesutiko pritarti amerikiečių planui atominėi energijai kontroliuoti ir nesutiko, kad toj komisijoj nebūtų suteikta penkiems didiesiems veto teisė.

Sovietų politika Europoje

Imperializmas

Sovietai siekia įsigalėti pasaulyje. Tam tikslui naudojamos visos priemonės, kurias tik turi milžiniško masto centralizuota galia — sovietinė vasybė. Simtai milijonų žmonių, valstybės diriguojama darbo jėga, ūkiškų gėrybių tvarkymas krašte ir užsienio rinkose, svetur esančių komunistinių partijų panaudojimas savam tikslui, nepaprasto masto propaganda, vadinama penktoji kolona ir karinės pajėgos. Tai svarbiausios priemonės tautų tautų vienas tikslui — įsivystyti pasaulyje.

Užsienio politikoje sovietai nepaprastai lankstūs. Užsienio reikalų ministrų konferencijoje buvo labai užsispyrta dėl Viduržemio jūros sryčių. Antroje sesijoje tuo klausimu jau daromos nuolaidos. Dodecaneso salos perleidžiamos, graikams, kurie britų įtakoje, tartum tuo klausimu pirmiau nebūtų buvę kalbėti. Italijos kolonijų klausimas atidedamas ateičiai. Triesto reikale daromos nuolaidos po kategoriškų pareiškimų. Bet tuo pačiu metu nepaprastai užsispyrta Europos klausimais. Dunojaus internacionalizavimas sutikamas nepalaužiamo — „ne“. Austrijoje esanti jų zona — neliečiama šventenybė. Vokietijos užimtoje srityje siekia šeiminkauti, aiškiai vengdami bendrauti ūkiškoje srityje su kitomis galybėmis. Pabaltijis, Lenkija, Čekoslovakija ir visi Balkanai, išskyrus Graikiją, yra jų ūkiškoje globoje. Ši globa glaudžiai derinama su politine veikla ir propaganda. Ūkiškos priemonės, bendroje sovietinėje politikoje, yra vyraujančios. Todėl į jas kreipiamas ypatingas dėmesys.

Ūkinė veržla

W. Walter Grotch š.m. gegužės mėn. „National Review“ numeryje aprašo sovietų politiką rytų, centro ir pietų Europoje.

„Sovietų ūkiškoji veržla, dėsto W. W. Grotch, yra tik pradiniam laipsnyje, bet jos apimtis turės kartą pasaulį nustebinti.“ Šiam autoriui teko kalbėtis su sovietiniu to plano autoriumi, kuris nurodė: „Ūkiškasis veiklos planas Maskvoje dabar yra didžiausias paslaptimi. Aš galiu patikrinti, kad šis yra dar labiau saugomas, kaip atominės bombos gamybos planai ir savo svarba yra tolygūs“.

Ūkiškojo plano neabejotinai uždavinys — pirmiausiai įsigalėti Europoje. Tą planą pavykęs įgyvendinti, Europa atsidurtų sovietų rankose visuotinė, taigi, nevien tik ūkiška, prasme.

Ko siekia sovietai Europoje minėtu planu?

Į tą klausimą dalinai atsako Politbiuro konferencija, įvykusi Soči, kurioje dalyvavo, be jos narių, dar visa didelė vadovaujančių sovietų asmenų. Tos konferencijos pagrindinis uždavinys nustatyti sovietinės politikos gaires rytų, centro ir pietų Europoje. Tą klausimą svarstant prieita nete įvairių nuomonių. Jau miras STRS prezidentas Kalininas ir Kaganomonių. Jau miręs STRS prenovič buvo nuomonės, kad reikia vengti bet kurio konflikto su anglosaksais, o ypač gerus santykius palaikyti su D. Britanija.

Molotovo nuomonė

V. Molotovas pareiškė priešingą nuomonę. STRS yra neabejotinai išvargusi, bet D. Britanija yra taipgi sunkioje padėtyje. Dabartiniu metu yra geriausia proga įgyvendinti sovietinius planus. Mikojan ir Zdanov ypač parėmė tą nuomonę. Pirmasis netgi nurodė, kad vakarų kapitalistinės galybės ruošiasi naujam karui prieš sovietus. Stalinas laikėsi gana santūriai. Vėliau jis parėmė Kaganovičiaus tezę ir, W. W. Crotch žiniomis, pareiškė: „Esama rimto pagrindo laukti mūsų karinių jėgų susirėmimo su D. Britanijos ir jos draugų ar D. Britanijos ir JAV jėgomis. Taip įvykiams dėstantis, STRS turi dėti visas pastangas, kad bent per ateinančius metus karinis pasiruošimas pasiektų tinkamą laipsnį, įvairiems netikė-

tumams išvengti Europos kontinente reikia vesti atsargią politiką. Ūkio srityje turi būti veikama be atvangos ir rezervų“.

Sovietinė ūkio politika Europoje turi aiškų tikslą — ūkines priemones panaudoti apsiginklavimui. Stalino žodžiais, STRS per 15 metų turi pasiekti šiandienykštį JAV gamybos lygį, kuriose srityse, kurios turi įtakos apsiginklavimui. Juk dabartiniu metu, kai pasaulyje plačiai kalbama apie taiką, nusiginklavimo sąvoka visai pamirštama. Sovietų apsiginklavimas daro milžiniškos įtakos apsiginklavimo politikai. Atominės bombos, gaminamos, moderniausi ginklai kalami, o valstybių vyrai kalba apie pasaulio taiką ir saugumą. Dabar neturime nei taikos, nei saugumo. Žodžių jūroje ieškomas pasaulio numarinimas.

Pasaulinės galybės atsideria tragikomiškoje padėtyje. Sovietai visu spartumu ginčijuojasi, o anglosaksų galybės prasitaria, jog būtinas apsiginklavimas ir net preventyvinis karas, kad sunaikintų galybę, kuri rytoj sudarytų neišvengiamą gresmę.

Šiuo metu sovietai reikalingi gausybės ūkiškų priemonių, nes jos būtinos kariniams ir politiniams tikslams įgyvendinti. Šioje kryžkelėje yra atsidūręs pasaulis ir jo horizontai yra apsiaukę.

G. Rymantas.

Brestantis milžinas

JAV profesinė sąjunga — American Federation of Labour — suorganizuota 1885 m. Toji organizacija apėmė atskirų pramonės šakų visus darbininkus. Jos veikla pasirodė esanti nelanksti. 1938 m. suorganizuojama nauja profesinė sąjunga pagal profesijas. Jos kūrėjas yra Sidney Hillman, kuris glaudžiai dirba su žinomu profesinių sąjungų veikėju, John Lewis. Juodu sukuria Congress of Industrial Organisation (C.I.O.). Nuo šios organizacijos įsikūrimo prasidėjo aštri kova — nepaprasti streikai, kurių smūgius ir šiandien dažnai pajunta ne vien JAV ūkis. New Deal politika, kuriai atstovauja profesinės sąjungos, nežiūrint amerikiečių konservatorių pasipriešinimo, net ir karo metu bent dalinai buvo teįta. 1941 m. profesinės sąjungos — A.F.L. ir C.I.O. — sudaro paliaubas. Jos sutaria, kad iki karo pabaigos neturi įvykti streikų ar lock-outs. Visus darbo klausimus sprendžia War Labour Board. Šis susitarimas daug, ką davė

kraštui, nors jis nebuvo užtektinas, nes 1943. I. 25 prezidentui suteikta teisė darbininkų klausimus tvarkyti.

C.I.O. vėliau nutarė rūpintis ne vien ūkiška, socialine, bet ir politine sritimi. 1943 m. ji sukuria šalutinę organizaciją — Political Action Committee (P.A.C.). Šis komitetas kreipia dėmesį į politinę veiklą, rinkimus. C.I.O. vicepirmininkas Sidney Hillman komitete įgyja vis daugiau svorio ir tampa vienu žymiausių veikėjų. Amerikiečių akyse P.A.C. yra politinės veiklos — pressure group — organizacija, kurios įtaka didėja. Jos propaganda milžiniška. Mėlynos, žalios, raudonos amerikiečių stiliaus knygutės aiškina ūkiškus, socialinius, kultūrinius, politinius ar darbininkijos profesinius klausimus. Tie klausimai liečiami tarptautiniu mastu. Kova pradėta, JAV gimsta didelė amerikietiško pobūdžio darbiečių partija, kuri ateities politiniame gyvenime gali įgyti didelį svorį.

JAV darbininkų vadas

Sidney Hillman — lietuviškos žemės sūnus. JAV laikraščiai milžiniškomis raidėmis rašo: „S. Hillman mirė...“ Ką tik atvykusiam į Ameriką susidaro įspūdis, kad jis buvo respublikos didžiausia asmenybė. Tas žemo ūgio, kvadratinės išvaizdos, nuolaidžių pečių vyras, nuolat kovojęs Vašingtone, New Yorke, Čikagoje ir kituose didmiesčiuose prieš atgyventą santvarką, yra kilęs iš Lietuvos. Jis gimė Žagarėje 1887. III. 27. Veikliai dalyvavo 1905 m. revoliucijoje. Pusantų metų atkalbėjęs rusiškame kalėjime, 1907 m. pateko Anglijon, o vėliau į JAV. Pirmiausia jis sustojo Čikagoje. Ten vyko aštri įmonininkų ir darbininkų kova. S. Hillman tame Theodor Dreiser mieste organizuoja visuotinį tekstilės įmonių darbininkų streiką. Tas pats asmuo 1941 m. glaudžiai bendraudamas su William Knudsen, General Motors vicepirmininku, įtempia JAV pramonę iki aukščiausio laipsnio.

Po trisdešimt penkerių metų nuo jo organizuoto streiko, t.y. 1944 m., jis sudaro sutartį su demokratų partija remti Franklin Delano Roosevelt jo perrinkimo metu. Ir jis buvo perrinktas. P.A.C. tiesioginiai rinkimuose iki šio metu nedalyvavo, bet rėmė vieną ar kitą kandidatą. Respublikonai profesinėse organizacijose įžiūrėjo gal ir perdėtą „raudonumą“. Kartais ir be pagrindo primetė prosovietškumą ne vien C.I.O., bet ir pačiam Rooseveltui. Visa tai ypač ryškiais spalvomis dėstyta 1944 m., kai mažiausias demokratų netaktas galėjo lemti respublikonams laimėjimą.

S.Hillmano pastangos nemažai prisidėjo išrinkti demokratų kandidatą prezidentu. Galimas dalykas, kad 1948 m., kaip amerikiečių spauda spėjo, tas pats S.Hillman būtų stotęs savo kandidatūrai į JAV prezidentus. Išrinkimo atveju profesinėms sąjungoms būtų atnešęs gausių reformų.

Ged. Galvanauskas.

Bolivijoj pasibaigė revoliucija

Tris dienas trukusi Bolivijos revoliucija, kurios metu buvo sužaudytas valstybės prezidentas, šiandien pasibaigė sukilėliams sudarius vadinamą liaudies vyriausybę. Per revoliuciją, žuvo apie 2000 asmenų.

Naujoji vyriausybė pažadėjo artimu laiku paskelbti rinkimus į parlamentą.

Baltijos tautų laisvės teisė

PABALTIJOS TAUTOS MAŽOS, BET JŲ REIKALAS DIDELIS

Zmus Stockholmo dienraštis „Svenska Dagbladet“ išdėjo str. „Problemet Balticum“, kuriame, tarp kita ko, minima, kad jau 1939 m. vasarą Kremlius, besiderėdamas su Vakarų valstybėmis, reikalavo Pabaltijo aneksijos; bet Vakarai nesutiko. Toliau šitaip rašo: Ivykiai rutuliojosi greitai tempu — ketvirtasis Lenkijos padalinimas, dailinė Pabaltijo okupacija ir žiemos karas Suomijoje buvo iš anksto numatyti slaptose Molotovo — Ribbentropo klauzulėje, kurią rusų teisėjas Nuernberge stengėsi nusišlepti. „Das Vaterland muss grösser sein“ buvo senas visų vokiečių šūkis ir Vokietija žlugo nuo fanatiškų Hitlerio pastangų jį įgyvendinti. Lenino laidotuviuose Stalinas iškilmingai pasižadėjo padaryti TSRS didesnę ir stipresnę ir šiuos pažadus jis iki šiolėi sekmingai vykdo. Apie tai, pulkiai žino tiek Vašingtonas, tiek ir visas kitas pasaulis. Tačiau Amerikos politikos garbei reikia pripažinti, kad ji vadovauja moraliniais motyvais, kurie negali būti cinikų aiškinami taip, kad Amerikai girdi, tatau per brangiai kaštuoja. Nors Pabaltijo valstybės išnyko iš scenos 1940 m. vasarą, kai visų dėmesys buvo sukoncentruotas ties Prancūzijos susmukimu ir ties baime, kad ir pati Anglija gali žlugti nuo vokiečių puolimo, — Amerikiečių opinija reagavo prieš tai, kas įvyko Pabaltijyje. Prez. Roosevelt teisingai išreiškė tą nusistatymą, kad 1940 m. spalio 15 d. jis pasakė lietuvių delegacijai: „Visai netinka kalbėti apie Lietuvos mažumą, nes ir mažiausios tautos turi tokias pat teises į nepriklausomybę, palaima, kaip ir didžiosios“. Nėra jokių požymių, kad palanki Pabaltijo tautos opinija Amerikoje būtų susilpnėjusi pastaraisiais metais. Priešingai, galima prileisti, kad palanki Pabaltijo tautos blema padidėjo tiek pat, kiek padidėjo apgaleistautina praraja didžiojoje politikoje tarp Vakarų ir Rytų. Vienas simptomų buvo tas, kad Nuernbergo byloje, kai bendrame kaltinimo akte Estija, Latvija ir Lietuva buvo suminėtos, kaip tarybinės respublikos, J.A.V. atstovas teisėjas Jackson paaiškino, kad jis pasirašęs tą aktą tik todėl, kad neužtestų procedūros, tačiau su rezervu, kad Pabaltijo klausimas vis tebėra atviras. Kaip žinoma, is Pabaltijo diplomatų nei Londonas, nei Vašingtonas nėra atėmę jų privilegijų ir tautai reikiama, kad status quo ante yra pripažįstamas net de jure. „Pabaltijo tautos

mažos, bet jų reikalas yra didelis“ parašė prieš keletą metų vienas žymus Amerikos publicistas. Taip jos nėra mažesnės, pvz., už Libano ir Transjordanijos tautas ir krūvoje jos yra didesnės už Danijos ir Norvegijos tautas. Maskva, rodanti tokį gyvą susidomėjimą Levanto ir kitų Azijos tautų laisvės bruzdėjimui, turėtų parodyti gražų pavyzdį ir paleisti iš pančių tas tautas, kurios hermetiška geležine uždanga yra atkirsčius nuo visokio susisieki mo su pasauliu. Nurodymai į rinkimus 1940 m. vasarą Pabaltijo kraštuose neturi įtikinančių įrodymų asmenims, kurie matė, kaip ta procedūra veikia tam tikrose „demokratijų“ tipuose. Toks skepticizmas yra tiek pat teisėtas, kaip ir Maskvoje gyvį protestai prieš įvykusių monarchistų rinkimus Crakioje. Pabaltijo valstybių reikalas nėra toks didelis, kad ginčai dėl jų laimės ar nelaimės

būtų buvę tiesioginė priežastis antroje pasaulinio karo tomis savaitėmis, kai Stalinas buvo prie vairo ir pakreipė jį taip, kad karo ištroškęs Hitleris susirėmė su Vakarų valstybėmis. Pabaltijo valstybių reikalas yra didelis tuo, kad jis sudaro aiškų teisėtumo klausimą, kuris esminiai paliečia ir kitas mažesnes tautas. Niekas nedrįsta paneigti, kad smurtas prieš Pabaltijį pažeidė veikiančias sutartis ir dabar po Vokietijos sutriuškinimo jis negali būti paremtas saugumo argumentacija, bet vien tik Lebensraumu. Ši nauja sąvoka kyla iš užgrobito dinamikos ir yra priešinga nemirtingam teisėtumo idėjai. Jei šita idėja prigys Vakarų kraštuose ir bus pripažinta milžiniškoje Rusų valstybėje, tai galima bus tikėtis Pabaltijo tautų laisvės prisikėlimu — teisėtumo idėjos laimėjimu tų tautų naudai, be jokios skriaudos kaimynams.

Geri zodziai apie pabaltiecius

New Yorkas. New Yorko dienraštis „The Sun“ birželio 19 d. išspausdino savo Vokietijos korespondento Gault Mac Gowen apie pabaltiečius tremtinius straipsnį, kuriame autorius rašo: „Patriotiškose jų širdyse dega viltis, kad jie kurią dieną atgaus nepriklausomybę, kurią buvo laimėję po pirmo pasaulinio karo ir po šimtmečių priespaudos. Ištrėmimo jie dainuoja savo tėvynės dainas, groja savo gimtąsias melodijas, o šventadieniais dėvi tautinius kostiumus, kai vaikinais ir merginomis susieina tradiciniais liaudies šokiais.“

Tai gražios išvaizdos žmonės, daugelis atrodo vikingų kilmės: dailūs tvirti vyrai ir grakščios gerai atrodančios moterys — ir jie tau kalba

apie demokratiją ir keturias laisves. Mokyklose, kurias jie susiorganizavo mažose bendruomenėse, išblaskytose trijose vakarinėse zonose, jie savo vaikučius moko savo nustotųjų šalių istorijos, savo tautinių dainų ir išlaiko savo gyvą bei tvirtą meną, literatūrą ir kalbą.

Priešingai kai kurioms kitoms grupėms, aprūpinamoms UNRRA, baltiečiai nenusipelnė „triukšmadarių“ vardo. Ju bendruomenės laikomos svarumo pavyzdžiu. Anot UNRRA Vokietijoje viršininko Lieut. Gen. Sir Frederic Morgana vykd. padėjo Edward A. Reich, „baltiečiai sudarytų gerus piliečius kiekvienoje šalyje, kuri jiems pažadėtų prieglobstį ir darbą“...

Iranas ir Baltijos valstybės

— JAV laikraštis „The Tablet“ rašo: „Girtinas buvo susirūpinimas Iranu, bet dar būtų girtinesnis, jei būtų susirūpinta Lenkijos, Suomijos, Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybėmis. Jeigu ieškoma teisingumo Iranui, tai kur teisingumas tautoms, patekusioms į sovietų diktatūrą? Kai tautos, kurioms Vašingtone atstovauja Lietuvos, Latvijos ir Estijos pasiuntiniai,

bus ištikrųjų laisvos, tuomet ir tik tuomet mes turėsime pilną savo pagyrimą mūsų amerikiečių diplomatams už jų pergalę prieš neteisingumo jėgas“.

EPANKURTAS. Visa eilė JAV laikraščių bus pardavinėjama vokiečiams amerikiečių okupuotoje Vokietijos zonoje. Amerikiečių kariškos valdžios spaudos skyrius nustatė kiek ir kokių laikraščių bus paleidžiama prekybon. Dalis bus skiriama ir Berlynui. (E)

4 milijonai DP

Pagal JTO specialaus pabėgėlių ir DP komiteto duomenis, iš viso pasaulyje šiuo metu yra arti 4 milijonų pabėgėlių ir DP. Iš to skaičiaus Europoje. Art. Rytuose ir Afrikoje yra apie 1.675.000, kuriais rūpinasi įvairios JTO organizacijos. Vien tik UNRRA Europoje ir Art. Rytuose rūpinasi 846.146 DP. Tarp to 1.67 mil. DP yra 212.000 ispanų respublikonų ir apie 110.000 antinacinių vokiečių iš Vokietijos, Austrijos ir Sudetijos.

Kitas labai didelis DP sambaris yra Tolimuosiuose Rytuose. Ten esą sunku nustatyti ir tikrą DP skaičių, bet manoma, kad jų skaičius apytikriai sieks apie 2.200.000 žmonių. Europiečių jų tarpe yra 2.000.000, tarp kurių 107.000 olandų iš Olandų Indijos ir apie 75.000 rusų pansenistų (po ano karo pabėgusių nuo bolševikų). Tuo būdu iš viso pasaulyje yra arti 4 milijonai DP.

TRUMPAI IS VISUR

— Vilniaus radijo žiniomis, aklujų instituto auklėtinis Sikoriav pareiškė: „Aš matau Stalina“.

— JP žiniomis, komunistinė cenzūra tikrina Lenkijos katalikų spaudą ir pataiso net Šv. Raštą. Pav. vienas cenzorius sakini „žydai nužudė Kristų“ šitaip ištaisė: „Valdantieji sluoksniai nužudė Kristų“.

— „Izvestija“ žiniomis, slautoje JAV — Turkijos sutartyje numatytas abipusis karinis bendradarbiavimas. Jau rengiamos JAV aviacijai bazės Istanbule, Smirnoj ir dar keliose strateginiuose punktuose.

— Svarstant paskolos Anglijai įstatymą Amerikos atstovų rūmuose demokratas Johnson pareiškė: „Komunizmas visoje Europoje ir didesnėje Azijos dalyje yra perėjęs į ofensyvą. TSRS šiuo metu jau turi po ginklu 6 milij. karių ir dar šiemet paauks pusantro milijono vyrų.“

— Basler Nachrichten pranešimu, Berlyno apylinkėse sovietai sutelkė nepaprastai stiprias pajėgas. Kovos vietos užėmė pozicijas ant Elbės ir Oderio žemupyje.

— Per pirmuosius š. m. šešis mėnesius Kanada išeksportavo į Europą lygiai 4 milijonus tonų kviečių ir kvietinių miltų; be to, 251.000 tonų avižų.

Pagamino skautų vėliavos projekta. Dail. K. Zilinskas (Nuertingene) paruošė skautų vadijai Detmolde skautų draugovėms vėliavos projektą. (S)

PLEPIAI

Senas priežodis sako: „Liežuvis tavo — priešas tavo“ — reiškia tai, kad nenorėdamas košės prisivirti, laikyk liežuvį už dantų, atseit, neplepėk nieku, nesnekėk to, ko neišmanai ir ko nežinai. O senas kiniečių priežodis: „Kalbėjimas — sidabras, tylėjimas — auksas“, tik patvirtina pirmojo teisingumą.

Bet ar visada ir ar visi mes šiuos gerus patarimus atsimename? Deja, labai dažnai mes elgiames visai atvirkščiai.

Besaikis plepėjimas, tendencingos šnektos apie žmones, siekiant juos apsmiežti, suniektinti, sudaryti tam tikrą opinią, pas kai kurios mūsų brolius ir seseris yra virtęs svarbiausiu tikslu ir, atrodo, yra įtraukta į jų dienos darbų planą. Yra žmonių, kurie užsiima šniukštinėjimu ir iš šapo priskaldė vežimą pradeda garsiai šaukti: „Žiūrėkite, piliečiai, koks jis (ar ji), štai ano nevidono nuodėmės ir niekingi darbai!“ O pasižiūrėjus iš arčiau, įsigilinus į reikala, pasirodo, kad ne apšauktasis, bet šaukiantysis yra kaltas, ne jis daugiau nieko nesugeba, kaip knaistioti svetimame darže ir savo netvartų panagių purvą kitiems akis tepti.

Yra dar žmonių, kurie kiekviena proga mėgsta savo išmintį garsiomis šnektomis rodyti. Tą dažniausiai garbėtroškos, savanaudžiai intrigantai, kurie savo veikla mėgsta daugyti bendrais reikalais, dedasi daug išmanančiai, tariasi galį viską kritikuoti, koneveikti ir visur kalbėdami stengiasi susidaryti opinią masėje, kuri, nesigilindama į dalyko esmę, neretai pasiduoda jų įtakai, kadangi jie, siekdami tikslo, dirba nenuilstamai ir metodistai.

Visose bendruomenėse tų žmonių esama. Ne viena kartą jie davė save pajusti. Jų virtuvėje gaminami pletikai kartais plačia banga išsilieja siekia ir kaimynų kiemą. Žinoma, palengva tos bangos atslugsta, bet kiekvieną kartą palieka priklūnusėdus.

Kai kurie šios rūšies žmonių mėgsta kalbėti visų vardu. Žiūrėk, kokia nors moteriškė kelių savo prietelių pakurstyta, klaidius svaigėjimus žeria visų moterų vardu. Arba koks žmogelis, viską konveikdamas, beatodairiškai kritikuodamas kitus ir jų darbą, atkragines galvą, su patosu ir tekartoja: „mes manome, mes nutarėme, mes protestuojame!“ O kai paklausi kas tie mes, tai išgirsti atsakymą: na, mes, Stasys, Jeronimas ir aš. Ir tie „mes“, įsitikinę, kad tik jų nuomonė neklaidinga, kad tik

Reikalauja Paryžiaus Konferencijos nutarimu revizijos

New Yorkas. Žymus JAV politikas Sumner Wallis The New York Herald Tribune reikalauja, kad būtų padaryta Paryžiaus užs. reik. ministerių konferencijos nutarimų revizija. Teritorijas gali perleisti tikrai tos valstybės, kurioms jos priklauso, tačiau ne dvi suinteresuotos valstybės. Tokiai taktikai taikos konferencijoj griežtai pasipriešins mažosios valstybės.

Kalbėdamas apie Vokietijos problemą, S. Wallis pareiškia, kad sovietai savo politika siekia dominuoti visą Vokietiją. Tada esanti išdava to, kad britai ir amerikiečiai neturi aiškos programos perorganizuoti Vokietiją.

TITO NESUTINKA

Belgradas. Vakar pasakytų kalboj maršalas Bross Tito pareiškė, kad Jugoslavija niekada nesutiks su Paryžiaus konferencijos nutarimu sutarptautinti Trieste ir Venezia Giulia provinciją. Teisė yra mūsų pusėje, pareiškė Tito, ir tatau negali būti ginčijama.

Ankara. Turkijos teleg. agent. oficialiai apskelbė rinkimų į Turkijos parlamentą datinius. Vyriausybės respublikonų liaudies partija laimėjo 395 vietas iš 465. Demokratai laimėjo 63, o nepriklausomieji — 7 vietas.

II-ri metai Würzburgo stovykloje

Würzburgo stovykloje lietuviai įsikūrę pereinamųjų metų birželio 14 d. Iš kart stovykloje buvo 800 lietuvių, kurie buvo perkelti iš Coburgo. Dabar stovykloje yra per 1.000 lietuvių. Šalia lietuvių gyvena apie 500 latvių. Su latviais santykiai geri.

1945 m. liepos mėn. stovykloje buvo suorganizuotas liaudies universitetas, įsteigta pilna gimnazija, pradžios mokykla, vaikų darželis. Gimnazijos į abituriantų laida egzaminus laikė pavasarį. Gimnazijoje mokosi per 120, mokykloje apie 100 mokinių. Vaikų darželį lanko apie 50 vaikų.

Pereitais metais stovykloj įsikūręs meno kolektyvas „Sietynas“ persikėlė į Kirchheimą, o pereinamųjų metų pabaigoje suorganizuotas dramos mėgėjų kolektyvas persikėlė

į viską geriausiai išmano, tad kalba visur ir visada ex katedra.

Šiomis pastabomis tenorėta atkreipti dėmesį į tai, kad tūli žmonės, neturėdami rimto darbo, bent rimčiau elgtųsi ir neerzintų savo plepalais kitus, nekartintų ir taip jau nelengvą savo brolių gyvenimą. J. Kl.

PASINUOSIMAS TAIKAI

Paryžius. Paryžiuje eina priedo taikos konferencijos paruošiamieji darbai. Taikos sutarčių projektai jau baigiami redaguoti. Jau paskelbti šešių valstybių delegacijų taikos konferencijoj sąstatai.

La Guardia patenkinamas duonos normavimu Anglijoj

Roma. Vakar 20.30 val. Vyriausias UNRRA direktorius Fiorello La Guardia per Romos radiją laikė kalbą į italų tautą. La Guardia kalba, kurią jis pasakė savo gimtąja italų kalba, buvo transliuojama visais Italijos miestais.

Savo kalboj La Guardia pareiškė, kad yra neašku, ar UNRRA galės veikti iki šių metų pabaigos, nes tos organizacijos pertvarkymų rūpinasi tarptautinės institucijos. Toliau La Guardia išreiškė abejonas ar ji galės plėsti savo pagalbą. Direkt. išreiškė pasitenkinimą duonos normavimo įvedimu Anglijoje, nes tokiu būdu UNRRA galės gauti daugiau grūdų savo reikalmams. La Guardia italų ūkininkus ragino atiduoti veldžiai savo grūdus ir daugiau pasitikėti savo vyriausibe.

į Stutgardą. Pr. metų lapkričio pabaigoje stovyklos scenoje pasirodęs vaikų teatras lig šiol yra davęs kelatą pui kių pastatymų. Vaikų teatrui vadovauja V. Janušienė.

Dail. Česlovo Janušo iniciatyva atidaryta dailės studija. Šia studija lanko apie 20 žmonių. Studijoje dėstoma dekoratyvinė kompozicija, ornamentika, piešimas iš modelių, šriftai ir plakatai, mokoma ir praktinių dalykų. Stovyklos chorui vadovauja muz. Simkus. Jo vadovaujamas choras į Janušienės vaikų teatras apygardos meno varžybose laimėjo II-rą vietą.

Stovykloje veikė visa eilė kursų: šoferių, elektro monterių, siuvimo — kirpimo, samaritiečių, kalbų ir kt. Daugis kursantų įgytas žinias jau praktiškai panaudoja. Didelė dalis darbingų vyrų dirba pas amerikiečius.

Stovyklos gyvenimui pavaižduoti — vienerių metų sukačiai paminėti — leidžiamas stovyklos metraštis. Jį redaguoja: V. Kasnūnas, inž. Lazauskas ir inž. Krulikas. Leidinys gausiai iliustruotas ir savo turiniu apima visą vienerių metų stovyklos gyvenimą. R-s.

KRONIKA

KALENDORIUS

Šiandien ketvirtadienis liepos 25 d.: Jokūbas, Aušra, Dauginas; rytoj penktadienis, liepos 26 d.: Ona, Greitūtė, Gluosnis.

VAIKŲ DARŽELIŲ AUKLĖTOJŲ KURSAI

Detmoldas. Liepos 8 d. Detmoldė pradėjo darbą vaikų darželių auklėtojų kursai. Iš visos zonos į kursus suvažiavo apie 30 klausytojų. Kursus suorganizavo Liet. Raudonasis Kryžius. Jie truks 2 mėnesius. Kursuose dėstoma religinis auklėjimas (kun. Starkus), pedagogika, vaiko psichologija ir psichologija (O. Kriščiūnienė), vaikų darželio mokslas (L. Cepienė), pedagogikos istorija, saviaukla ir Lietuvos istorija (V. Snugienė), lietuvių literatūra (A. Rūkas), vaiko kalbos ugdymas (P. Naujokaitis), vaikų literatūra ir trumpa pradžiamokslis metodika (A. Giedrius), aplinkos pažinimas (E. Prekeris), muzika ir dainos (J. Strolia), piešimas ir estetiškas lavinimas (Z. Kolba), fizinis auklėjimas (E. Čiurlytė), darbeliai ir priemonių gaminimas (L. Herbstaitė), higiena (A. Užupienė) ir namų ruošia. (T2)

TOKIOS KAINOS LIETUVOJE

„Draugas“ Nr. 22 ilgesniame rašinyje rašydamas apie padėtį Lietuvoje 1945—46 m. žiemos gale, be kita ko, pateikia Lietuvoje esančias juodosios (rusų terminologija „laisvosios“) rinkos kainas, kurios yra tokios: 1 kg svies- to 140—160 rb., 1 kg lašinių 100—120 rb., 1 kg dešros 70—120 rb., 1 kg cukraus 90 rb., 1 kg juodos duonos 15 rb., 10 kiaušinių 40—50 rb., 1 ltr. pieno 20 rb., 1 kg grietinės 50—70 rb., 20 št. cigarečių 10 rb., 1 ltr. degtinės 250 rb., (valdiška kaina 112 rb.), 1 kb. m malkų 300 rb., vyriška eilutė 2.000—7.000 rb., pora vyr. pusbačių 1.000—1.500 rb.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. — Išėina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Atsakingasis redaktorius Alb. Valentinas. — Prenumerata 1 mėn. — RM 6.—; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Wtmbg.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim u. Teck, Krehenstrasse 18. Druck: A. Gottliebs & J. Oßwalds Buchdr., Kirchheim u. Teck